

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПОДВИЖНИ ИГРИ“ - СКРИПТА ОД ДОЦ. Д-Р БИЛЈАНА ПОПЕСКА, ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1602-164/17 од 30.11.2017 година од 115. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки, одржана на 30.11.2017 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Горан Никовски, редовен професор на Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- проф. д-р Снежана Јованова-Митковска, вонреден професор на Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

Рецензентската комисија е формирана заради подготвување на извештај - рецензија на приложениот ракопис (скрипта) со наслов „ПОДВИЖНИ ИГРИ“ од доц. д-р Билјана Попеска, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Учебното помагало - скрипта со наслов „Подвижни игри“ од доц. д-р Билјана Попеска претставува соодветно структурирана и заокружена целина, пишувана согласно со Наставната програма по предметите Подвижни игри и Теорија и практика на играта. Скриптата е напишана на јасен, лесен и разбирлив јазик. Приложениот материјал е дидактички соодветно концепиран и истиот концепт во континуитет се задржува во низ целиот труд. Композицијата на ракописот по обем и структура ја опфаќа севкупната наставната материја предвидена со наведените предметни програми и во целост одговара на потребите на студентите.

Скриптата е наменета за студентите на Факултетот за образовни науки на студиските насоки: Одделенска настава, Предучилишно воспитување и Педагогија. Согласно со студиските програми акредитирани во учебната 2017/2018 година, студентите од Одделенска настава предметот Подвижни игри го изучуваат во четврта година на студии, VIII семестар со фонд на часови 2+1+1, додека на насоката Предучилишно воспитување се изучува во трета година на студии, V семестар со фонд на часови 2+2+1. Предметот Теорија и практика на играта како избран предмет се изучува на студиската насока Педагогија во четврта година на студии, VIII семестар со фонд на часови 2+1+1. Во останатите студиски програми акредитирани пред учебната 2017/2018 година, се изучува предметот Теорија и практика на играта. Истиот е застапен како избран предмет со фонд на часови 1+1+1 во трета година, V семестар на групата Предучилишно воспитание и на групата Одделенска настава во четврта година, VIII семестар.

Податоци за обемот ракописот: Скриптата содржи 97 страници напишани во А4 формат, единечен проред. Ракописот е распределен на 85 страници. Трудот е пишуван во А4 формат, единичен проред. Користен е фронт на букви Arial и големина на фонд 11. Обемот на ракописот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите согласно со предвидениот број на часови и одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Креирањето на трудот е резултат на реалната потреба од создавање на учебно помагало по предметите Подвижни игри

и Теорија и практика на играта. Скриптата во себе ги интегрира бројните сознанија за детската игра и во тој контекст истакнувајќи ги особеностите, карактеристиките, целите и воспитното влијание на подвижните игри како содржина во воспитно-образовниот процес по физичко воспитание и физичко и здравствено образование. Она по што овој материјал се разликува од останатите материјали за игрите е фокусот насочен исклучиво кон подвижните игри и нивното влијание врз севкупниот развој на децата. Во таа смисла, материјалот не претставува само збир на различни игри, туку во истиот се разгледуваат и анализираат подвижните во сите нивни манифестни форми, нивната примена во сите фази од воспитно-образованиот процес, но и влијанието кое подвижните игри го имаат врз севкупниот развој и учењето на децата нагласувајќи го холистичкиот пристап. Цениме дека овој пристап во разработка на подвижните игри каде што вниманието не е насочено само кон формата и содржината на играта, туку и кон нејзиното влијание врз севкупниот развој на децата го одликува материјалот со оригиналност и голема практична вредност. Оттука, сметаме дека приложениот материјал е значаен не само за студентите, туку и за воспитачите во детските градинки, одделенските наставници, спортските педагози кои работат со деца во спортски клубови и сите едукатори чијашто целна група се децата во предучилишна и рана училишна возраст.

Краток опис на содржината: Ракописот е структуриран во петнаесет целини или глави кои ја следат структурата на предметната програма и логично, постапно и редоследно се надоврзуваат и дополнуваат една на друга. Согласно со структурата и обемот на материјалот опфатена во секоја целина, истите соодветно се поделени на одредени сегменти, односно подделови.

Основните вредности на играта, нејзиното значење за детскиот развој, но и бројните определби за играта низ историјата и мислите на познатите педагози, мислителци и филозофи накратко се разработени во првата глава именувана како *Детето и играта*. Ова воедно претставува и краток вовед за сите аспекти кои понатаму во трудот се детално разработени, анализирани и поткрепени со примери.

Бројните сфаќања и објаснувања за играта и нејзиното значење кои биле актуелни во одреден временски период се систематизирани како *Теории за играта*, накратко се обработени во истоимената втора целина од трудот. Наведените теории, иако често спротивни, овозможуваат да се направи разграничување во одредени суштински карактеристики и обележја на играта и на таков начин да се овозможи едно пошироко размислување за истото.

Во третата глава именувана како *Карактеристики, видови и поделба на детски игри*, авторката дава краток осврт на главните обележја на играта, вклучувајќи ја и детската игра како и поделбата на игрите согласно со различни критериуми. Дадени се примери на бројни критериуми за поделба, каде што е забележано преклопување на многу игри според различни критериуми.

Подвижните игри, како една од поделбите на игрите, се суштинскиот аспект во скриптата и на нив им е посветено најголемо внимание. Во четвртата глава, користејќи релевантна литература, авторот презентира неколку дефиниции кои се однесуваат на определба и дефинирање на терминот подвижни игри и во тој контекст, нивните карактеристики и поделба. Во рамките на поделбата на подвижните игри според различни критериуми се среќаваат поделби како елементарни игри, штафетни игри, игри за воведен и завршен дел од часот, игри со низок интензитет, игри со трчање, скокање, ползење, традиционални подвижни игри итн. Во овој сегмент е дадена само термилошка определба на различните видови на подвижни игри, додека конкретни примери на различните видови игри се дадени во продолжение на скриптата.

Петтата глава во скриптата го разработува прашањето на влијанието на подвижните игри врз развојот на децата, притоа користејќи го холистичкиот пристап. Во таа смисла, промените кои ги предизвикуваат подвижните игри врз организмот се анализирани од неколку аспекти: моторички, социоемоционален, когнитивен и морален развој. Секој од овие аспекти е структуриран во посебна поттема на таков начин давајќи доволен простор се анализираат и опфатат сите аспекти од еден развоен сегмент. Познавањето на сите овие придобивки и ефекти од примената на подвижните игри е од големо значење за работата на идните наставници.

Во глава шест накратко се прикажани сознанија од релевантна современа и достапна литература во кои се истражува проблемот на подвижните игри истражуван во неколку сегменти од антрополошкиот простор. На овој начин успешно се соединуваат теоријата и практиката и најновите сознанија се интегрираат во практичните задачи и активности.

Целините кои следат, односно почнувајќи од глава седум до глава единаесет, се однесуваат на определување и разработка преку конкретни примери на различни видови игри. Последователно, дадени се основните карактеристики и повеќе примери на подвижни игри кои се применуваат на активностите по физичко воспитание и часот по ФЗО, примери на штафетни, елементарни игри, подвижни игри кои се применуваат на воннаставните активности и традиционалните подвижни игри. Следејќи ја структурата на активноста по ФВ, односно часот по ФЗО, седмата целина е поделена на три сегменти кои се однесуваат соодветно на воведниот, главниот и завршниот дел од часот. Во рамките на делот во кој се обработуваат подвижните игри во главниот дел од часот, следејќи ја структурата на наставната програма, дадени се примери на различни видови на подвижни игри согласно со структурата на фундаменталните движечки вештини. Истите се организирани и прегледно распределени во рамките на сегментите: 7.2.1 до 7.2.6.

Подвижните игри на снег, на вода и на отворен простор се посебно објаснети и поткрепени со соодветни примери во рамките на целината 10 именувана како подвижни игри и воннаставни активности. Традиционалните подвижни игри како дел од традицијата и културното наследство се културно и национално богатство. Оттука, како такви тие треба да се почитуваат и паметат. Од тие причини, но и поради нивната разноликост, впечатливост во однос на формите на движење, но и достапност бидејќи не бараат посебни реквизити, се разработени како посебен сегмент во рамките на единаесеттата глава од скриптата. Сите предложени примери на игри следат единствен и унифициран формат на запишување што значително ја олеснува нивната примена. Согласно со ова, за секоја игра се дава опис на играта, потребни реквизити, место и услови на реализација, број на учесници, правила и траење на играта, по потреба бодирање или критериум и/или знак за завршување на играта, можности за модификација и цел за која е наменет.

Критериумите за избор на подвижните игри согласно со целите и потребите на групата со која се работи, начинот на организирање, подготовка и реализација на подвижните игри се обработени во дванаесеттата глава од трудот. Во следната целина, тринаесетта по ред, фокусот на интерес е насочен кон наставникот и воспитувачот, односно нивната улога во процесот на започнување, водење и завршување на играта, степенот на учество и вклучување во истата.

Четиринаесеттата глава е именувана како *Подвижните игри како средство за воспоставување на интеграциско-корелациски врски меѓу наставните предмети* и истата ги разработува можните форми на примена на различни видови на подвижни игри во насока на остварување на интеграциско-корелациски врски меѓу физичкото воспитание и останатите наставни и предметни подрачја.

Петнаесеттата глава ги разработува подвижните игри поставени во функција на стекнување на знаења, односно на учењето преку подвижните игри, како и улогата во воспитно формирање на комплетна детска личност. Вниманието се посветува и на можноста на подвижните игри кои може да се применат во училишната форма на активна пауза на учениците и децата. Овие содржини се во тесна релација со содржината од следната, шеснаесеттата глава, во која низ слики, илустрации и објаснување се дадени примери на нестандартни реквизити кои може да се применат при реализацијата на подвижните игри.

Последната седумнаесетта глава го актуализира и разработува прашањето на терапевтската улога на подвижните игри и можностите кои може да се искористат во таа насока.

Систематичниот пристап во креирање на содржините, доследноста во начинот на нивната разработка, како и следењето на унифицирана форма при презентирање на соодветните подвижни игри овозможува лесно усвојување на наставната материја и понатаму можност за нивна едноставна имплементација во рамките на воспитно-образованиот процес. Бројните слики и илустрации естетски го обликуваат текстот и го привлекуваат дополнително вниманието на читателот. Согласно со горенаведените констатации, а врз основа на детално анализирање на содржината на ракописот, го даваме следниов

ЗАКЛУЧОК

Учебното помагало (скрипта) „Подвижни игри” од доц. д-р Билјана Попеска претставува концизна, јасна и сеопфатна целина на содржини кои се однесуваат на теоретските и практичните аспекти на подвижните игри и нивната примена во воспитно-образованиот процес. Јасниот и концизен начин на пишување, прецизно дефинираната структура, успешната комбинација на теоретски разработки на различните аспекти и влијанија на подвижните игри, поткрепени со конкретни примери на игри, го прават материјалот лесно достапен за совладување и корисен во секојдневната наставна практика. Примерите на подвижни игри презентирани секогаш на ист принцип, ги истакнуваат сите значајни елементи на кои треба да се посвети внимание при нивната практична примена. Ова е особено значајно бидејќи вниманието од едноставен опис на играта кое е специфично за многу изданија од овој тип се насочува кон посочување на сите можности на една игра во смисла на нејзино воспитно-образовно влијание, развојно и холистичко делување, можности за интеграција и корелација.

Структурата на материјалот, едноставноста на стилот на пишување, дидактичката концепираност и бројните примери, упатуваат на учебно помагало кое по нашевидување ќе им овозможи на студентите да стекнат соодветни знаења и искуства кои понатаму ќе можат да ги применат во секојдневна наставна работа, но и во изучувањето на останатите предметни дисциплини. Во таа смисла, содржините презентирани во скриптата претставуваат надополнување на дел од содржините кои се изучуваат по предметите Физичко и здравствено образование со методика 1 и 2. Сметаме дека овој материјал, исто така, може да биде од голема корист на сите студенти на наставни насоки и останатите наставнички факултети, но и на бројните воспитувачи, наставници, детски аниматори, спортски педагози и детски едукатори.

Цениме дека трудот ќе даде голем придонес како за студентите, така и за пошироката стручна јавност. Од оваа причина, препорачуваме истиот да биде објавен.

Врз основа на изнесеното, имаме особена чест на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки да му предложиме учебното помагало (скрипта) „Подвижни игри“ од доц. д-р Билјана Попеска да го одобри за издавање.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Горан Никовски, с.р.

Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска, с.р.